piire, näit. Raadimõisas, puhtam kui Meltsiveski tiigi ümbruses. Prof. Doss soovitas seepärast linna veevärgile vett võtta puurkaevudest, mis tuleks ehitada põhja poole saksa surnuaeda, sest sealt saaks 1) päris head vett, 2) rohkem vett ja 3) pehmemat vett, umbes 6—9 saksa kraadilise karedusega, kuna Meltsiveski tiigist võetud vesi 16—22 saksa kraadi kare oli. Kulud ei oleks prof. Dossi arvates mitte suuremad, sest et vesi neis kohtades tõuseks kõrgemale, maapinna lähedale. Aga, tähendab prof. Doss, vahest tuleks veest rauaolluste eraldamiseks seaded — liivkurnad — ehitada, sest saksa surnuaia kaevu veest on rauda leitud.

Kui linnal on võimatu saksa surnuaia tagant maad omandada, siis võiks linna päralt oleval Jaama mõisa maa-alal, kust Raadi mõisa pea-põhjavool läbi läheb, vett otsida. Kui aga Jaama mõisa maa-alalt ei taheta vett otsima hakata — see veevärk tuleks kallim —, siis võiks Dossi järele häda-abinõuna küsimusse tulla veel sügavamal siluuri maakihis arteesia rõhu all olev vesi, mida 3 arteesiakaevu sel ajal Tartus andsid, nimelt „Tivoli" õllevabriku, Pärmivabriku juures ja Suurel turul nr. 12 (end. Bokovnevi maja hoovis). Viimane kaev oli alles veebr. 1906. a. puuritud.

Järgmisel, 1907. aastal tehti Raadi mõisa väljal ins. C. Kalt'i juhatusel 28 puurauku, millest ainult 2, nimelt nr. 4 ja nr. 15, mis paksu, vettsisaldavasse kruusakihti ulatusid, suuremat veekogu oleksid võinud anda. Puurimiste saavutistele toetudes andis C. Kalt dets. 1907 otsuse, et Raadi mõisa väljalt vististi mitte küllalt vett ei ole saada ja soovitas Meltsiveski tiigi ümbruses vett andvate maakihtide uurimiseks puurimisi ette võtta.

Peale selle pidi C. Kalt'i tungival soovitusel ka Jaama mõisa väljal puurimiste abil vettsisaldavaid kihte otsitama. Jaama mõisa maa-alal tehtud 5 puurauku ei andnud mitte küllalt vett.

1908. a. mail tehti võimlemisplatsi ja endise Ressursi mäe jalal 8 puurauku. Ühest tehtud puurkaevust pumbati 4 päeva jooksul (17.—21. V.) vett keskmiselt 14 liitrit sekundis (1.2 miljonit liitrit päevas). Et pumpamisel saadud tagajärgi headeks loeti, ehitati 11. VIII.—10. XI. 1908. a. C. Kalt'i ettepanekul Ressursi mäejalale suurem kaev, millest kauakestvat vee pumpamist lokomobiili ja tsentrifugaalpumba abil toimetati, 6 nädala jooksul keskmiselt 46 liitrit sekundis vett võttes. C. Kalt'i arvamise järele võiks sealt ka tulevikus sama palju vett saada, sest et põhjavee pind püsima oli jäänud, otsustades vaatlemis-puuraukude veepinna mõõtmise järele. Professorid A. Jensch ja J. Hemsendorff, kellele linnavalitsus uurimismaterjalid tarvitamiseks saatis, ei olnud nõus C. Kalt'i väidetega, vaid tõendasid, et alaline vee saamine määratud hulgal tulevikuks sugugi kindlustatud pole. C. Kalt'i mõne teisegi kavatsusega veevärgi ehituskava suhtes polnud ülalnimetatud asjatundjad nõus, mispeale C. Kalt'il oma kava tuli muuta. Vee tervishoiulisi omadusi luges prof. M. v. Glasenapp rahuloldavaks, vähesel määral leitud ammoniaaki ja salpeeterhapet atmosfäärist tulnuks arvates; ainult Ressursi mäe jalal, kus pealmisi kaitsvaid maakihte vähe, tuleks põhjavee reostamise ärahoidmiseks abinõusid tarvitusele võtta.

Et asi mitte veel kindel ei näinud olevat, pöördus Linnavalitsus 1913. a. tuntud inseneri W. Lindley poole (Frankfurt Maini ä.). Lindley büroo vanema ins. H. Eigenbrodt'i kirjas Tartu Linnavalitsusele 1. IV. ja 14. VII. 1922. a. leidub ütlusi, et see büroo juba 1913. a. arvamist oli avaldanud, et kõikide eeltehtud tööde ja puurimiste peale vaatamata siiski veel pole kindlaks tehtud, et Meltsiveski allikas oma vee saab ennejääaegses ürgorus asenduvast põhjaveevoolust ja

Tartu, lk. 578